

Stockholm den 30 mars 2016

Justitiedepartementet
Enheten för brottmålsärenden och
internationellt rättsligt samarbete (BIRS)
103 33 Stockholm

Remissvar avseende promemorian En europeisk utredningsorder (Ds 2015:57)

Sammanfattning

Civil Rights Defenders tillstyrker förslaget att det ska införas en ny lag om en europeisk utredningsorder, men anser att förslaget behöver kompletteras vad gäller bestämmelsen om hinder mot erkännande och verkställighet. Civil Rights Defenders anser att vägransgrunderna måste kompletteras med en uttrycklig hänvisning till artikel 6 i EU-fördraget, liksom till Europakonventionen och unionsrättens bestämmelser om skydd för grundläggande fri- och rättigheter.

Civil Rights Defenders har granskat utredningens förslag och bakomliggande resonemang utifrån Sveriges internationella åtaganden att respektera och garantera mänskliga fri- och rättigheter. Civil Rights Defenders har endast kommenterat de delar av författningsförslaget där vi har synpunkter.

Erkännande och verkställighet av en utländsk utredningsorder i Sverige

Civil Rights Defenders tillstyrker utredningens förslag att de vägransgrunder som Sverige ska tillämpa ska vara obligatoriska.

Civil Rights Defenders välkomnar utredningens bedömning, att Sverige även när det gäller införandet av detta direktiv bör tillämpa de synsätt som kommer till uttryck när Sverige genomfört motsvarande vägransgrunder i andra EU-rättsakter om straffrättsligt samarbete. Vår uppfattning är att en harmoniserad lagstiftningsmodell vad gäller vägransgrunder underlättar rättstillämpningen, samt minskar risk för godtycklig bedömning i enskilda fall.

Hinder mot erkännande och verkställighet

Civil Rights Defenders anser till skillnad från utredaren, att vägransgrunderna behöver kompletteras med en hänvisning till artikel 6 i EU-fördraget, liksom till såväl Europakonventionen som unionsrättens bestämmelser om skydd för grundläggande fri- och rättigheter. Civil Rights Defenders anser att hänvisningar till dessa rättsakter är viktiga för att säkerställa att rättstillämpningen, i praktiken, är i överensstämmelse med Sveriges internationella åtaganden. Trots att principen om fördragskonform tolkning ska tillämpas i Sverige, visar Delegationen för mänskliga rättigheters rapport från 2010, att det normalt förutsätts inom rättstillämpningen, att nationell rätt harmoniserar med Sveriges internationella åtaganden. Delegationen uttrycker att "Rättstillämparen jämför inte nationell rätt med internationella konventioner utan särskild anledning, t.ex. att en part i ett mål har åberopat en konvention eller att en oklarhet finns om hur nationell rätt ska förstås."¹ Att det finns brister i fråga om fördragskonform rättstillämpning bland svenska domstolar är även något som har uppmärksamrats av flera av FN:s övervakningskommittéer.²

Mot bakgrund av dessa synpunkter anser Civil Rights Defenders att den föreslagna bestämmelsen i den nya lagens 3 kap. § 3 måste kompletteras med en hänvisning till artikel 6 i EU-fördraget, liksom till såväl Europakonventionen som unionsrättens bestämmelser om skydd för grundläggande fri- och rättigheter.

Civil Rights Defenders vill i detta sammanhang även framhålla, att vi inte instämmer i utredarens bedömning att ärenden om erkännande och verkställighet av en utredningsorder *endast* är en fråga om att samla in och säkerhetsställa bevis under ett straffrättsligt förfarande (s. 169). Utredaren konstaterar själv att direktivet omfattar i princip alla typer av utredningsåtgärder, t.ex. hemlig avlyssning och övervakning av elektronisk kommunikation,

---

¹ Delegationen för mänskliga rättigheter i Sverige, *Ny struktur för skydd av mänskliga rättigheter*, SOU 2010:70, Stockholm 2010, s. 130.

² FN:s kommitté för barnets rättigheter, *Concluding observations of the Committee on the Rights of the Child: Sweden*, CRC/C/SWE/CO/4, 26 juni 2009; FN:s kommitté för rättigheter för personer med funktionsnedsättning, *Concluding observations on the initial report of Sweden*, CRPF/C/SWE/CO/1, 12 maj 2014.

överförande av frihetsberövade personer samt beslag och husrannsakan (s. 377).

Direktivet är baserat på principen om ömsesidigt erkännande, som bygger på att medlemsstater inte ska ifrågasätta varandras domar och beslut utan i stället direkt verkställa den efterfrågade åtgärden, om inte ordern är behäftad med formella brister och om inte någon av de i direktivet omnämnda vägransgrunderna är tillämpliga. Verkställighet ska ske trots olikheter i medlemsstaternas materiella och processuella reglering och trots att begreppet straffrättsligt förfarande inte har harmoniserats i EU-lagstiftning.

Mot bakgrund av direktivets omfattande tillämpningsområde samt att direktivet baserar sig på principen om ömsesidigt erkännande inom ett område där lagstiftningen inte är harmoniserad på EU-nivå anser Civil Rights Defenders att det finns anledning att för rättstillämparen särskilt understryka vikten av att vid prövningen beakta de mänskliga fri- och rättigheterna som Sverige omfattas av.

Stockholm som ovan

Robert Hårdh
Chef